

ΓΡΑΦΕΙ Ο
ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΟΛΙΝΟΣ

Μιάζει με επαρχιακή ηθογραφία – σαν το κύμα που μας κατακλύζει αυτούς τους καιρούς – κι όμως δεν είναι. Βρισκόμαστε στο Νιου Ρος, μια μικρή όμορφη πόλη στη Νοτιοανατολική Ιρλανδία, παραμονές Χριστουγέννων στα μέσα της δεκαετίας του '80. Ο Μπιλ Φέρλονγκ είναι ένας οικογενειάρχης πωλητής καυσίμων (κάρβουνου, τύρφης, καυσόξυλων), ιδιοκτήτης μιας μικρής επιχείρησης με μερικούς υπαλλήλους. Άνθρωπος ευσυνειδής και δουλεταράς αγωνίζεται να τα βγάλει πέρα μέσα σε μια δύσκολη οικονομική συγκυρία, με τις μικρές βιομηχανίες της περιοχής να κάνουν περικοπές και απολύσεις, το γραφείο ανεργίας να 'χει απ' έξω ουρές, ενώ κάμποσες οικογένειες αγωνιούν να τα βγάλουν πέρα με πίστωση. Ο Μπιλ έχει άριστες σχέσεις με την κοινότητά του, κατανοεί τους φτωχούς ανθρώπους και τους εργαζομένους του, διατηρεί τις οικογενειακές ισορροπίες με τη γυναίκα του Αϊλίν και προστατεύει τρυφερά τις πέντε ανήλικες κόρες του από έναν κόσμο που γνωρίζει καλά τις απειλές του.

Τις γνωρίζει καθώς ο ίδιος υπήρξε παιδί άγνωστου πατέρα, αν και αποδείχτηκε τυχερός σε μια χώρα όπου η Καθολική Εκκλησία κυριαρχούσε σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, η έκτρωση απαγορευόταν και τα εξώγαμα παιδιά που κατέληγαν σε ποικίλα θρησκευτικού προσανατολισμού ιδρύματα πάμπολλα. Το ίδιο πάμπολλα ήταν και τα διαπιστωμένα πλέον πέραν πάσης αμφιβολίας περιστατικά κακοποίησης αγοριών και κοριτσιών, ακόμα και παράνομης ταφής ανύπαντρων ανήλικων μητέρων και μωρών σε μυστικούς τάφους οικοτροφείων ή μοναστηριών. Ο σπουδαίος σύγχρονος ιρλανδός συγγραφέας Τζον Μπάνβιλ έχει αποδώσει θαυμάσια αυτή την ατμόσφαιρα σε σειρά βιβλίων του (όλα από τις εκδ. Καστανιώτη), από τα οποία το τελευταίο, *Το Χιόνι*, είναι ένα ατμοσφαιρικό νεοנוάρ για το οποίο έχουμε γράψει αναλυτικά σε αυτές τις στήλες.

Αλλά ο Μπιλ, όπως λέγαμε, υπήρξε τυχερός. Η πλούσια χήρα ενός συνταξιούχου, που ζει μόνη στη φάσμα της έξω από την πόλη, κράτησε σπíti την ανήλικη μητέρα του που δούλευε εκεί ως υπηρέτρια όταν έμεινε έγκυος, και φρόντισε τον ίδιο, τον μεγάλωσε, του έμαθε γράμματα και παρά την περιφρόνηση και τη μαθητική βία που έζησε στα παιδικά του χρόνια έφτιαξε αργότερα την επιχείρηση, παντρεύτηκε την αγαπημένη του και έστησε σπιτικό. Εχει λοιπόν πλήρη κατανόηση για τους συνανθρώπους του, αλλά και μια πρακτική φιλοσοφική ενάτενιση της ζωής όπου τον κατευθύνει η αρχή ότι πάρα πολλά πράγματα μπορούν να πάνε στραβά στα καλά καθούμενα ή από μια απλή στραβοπομπιόνα.

Αυτός και η Αϊλίν ξέρουν επίσης καλά την αξία των μικρών πραγμάτων της ζωής. Η γεννημένη το 1968 Κλερ Κίγκαν, από τα νέα ανερχόμενα ονόματα της ανεξάντλητης ιρλανδικής λογοτεχνικής δεξαμενής, ζωγραφίζει με τα ελάχιστα δυνατά εκφραστικά μέσα την καθημερινότητα των ανθρώπων αυτές τις εορταστικές μέρες, την ετοιμασία των γλυκών των Χριστουγέννων, τα

Κλερ Κίγκαν

Ο Θεός των μικρών πραγμάτων

Ενας πατέρας πέντε κοριτσιών βρίσκεται προ ηθικού διλήμματος όταν ανακαλύπτει τη συστηματική των τροφίμων ενός μοναστηριακού οικοτροφείου στο βιβλίο που έφτασε στη βραχεία λίστα του φετι

δωράκια, τη μοναστηριακή χορωδία να ψάλλει στην κεντρική πλατεία όπου συμμετέχουν και δύο από τις κόρες τους, τα κατάφωτα μαγαζιά, την αγωνία των δώρων, αλλά και τις πρακτικές εκφάνσεις του βίου, με τον Μπιλ να προσπαθεί να κάνει τις τελευταίες παραδόσεις καυσίμων δουλεύοντας σκληρά πολύ πριν από την ανατολή του χλωμού ήλιου, ως αργά τη νύχτα.

Σε μία από τις εξομύσεις του για παράδοση κάρβουνων στο γυναικείο μοναστήρι που κυριαρχεί στον λόφο πέρα από το ποτάμι και επιστατεί την πόλη, αναζητώντας την υπεύθυνη μοναχή για να κάνει την παράδοση μπαίνει σε έναν χώρο όπου δεν θα έπρεπε να βρίσκεται. Εκεί, ξυπόλυτες,

βρώμικες, ισχνές κοπέλες τρίβουν τα πατώματα ή πλένουν σε τεράστιες αχνιστές σκάφες. Σημειώστε ότι η λειτουργία μονών/πλυντηρίων σε σειρά χωρών από τη Σουηδία ως τις ΗΠΑ (τα λεγόμενα «πλυντήρια της Μαгдаληνής», από τον προφανώς χονδροειδή συμβολισμό της μετανοούσας πόρνης, ευνοημένης του Ιησού) υπήρξαν διαδεδομένη πρακτική και καλά στημένη επιχείρηση, που αφενός προσέφεραν κάποια μόρφωση και στέγη σε «αποπλανηθείσες» κοπέλες, αφετέρου στέγασαν και άλλες επικερδείς πρακτικές, όπως την αποστολή παιδιών για υποθεσία στην Αμερική. Οι ίδιες οι καλόγριες προσέφεραν ποικίλες οικονομικού τύπου υπηρεσίες στο Τάγμα,

Κλαίρ Κίγκαν
**ΜΙΚΡΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ
ΣΑΝ ΚΙ ΑΥΤΑ**

Μτφ. Μαρτίνα
Ασκητοπούλου
Εκδ. Μεταίχμιο, σελ.127
Τιμή 11 ευρώ

πλέκοντας, κεντώντας και υφαίνοντας, για ένα πιάτο φαί. Όλα αυτά είναι και δεν είναι γνωστά στην πόλη, γίνονται δεκτά σαν αναγκαίο κακό που «το θέλει ο Θεός», και όλοι συνιστούν στον Μπιλ να κάνει τα στραβά μάτια γιατί το μοναστήρι είναι χωμένο παντού, και στο κάτω κάτω σε τέτοιους καιρούς παραμένει μια ανθούσα επιχείρηση, εξαιρετικά καλοπληρωτή, όπως του θυμίζει η Αϊλίν.

Κοράκια, χιόνι, ποτάμια

Ο Μπιλ εξακολουθεί να σέβεται και να εκτιμά τα μικρά πράγματα της ζωής: παρακολουθεί τα πανέξυπνα κοράκια που πλημμύρισαν φέτος την πόλη,

Από τα «Πλυντήρια της Μαγδαληνής» (η φωτογραφία από το βιβλίο «Do penance or perish», Congrave Press, 2001)

ποτάμι για να πέσει να πνιγεί. Όταν της απαντά πως δεν περνάει από το χέρι του, αναφωνεί σε απόγνωση πως όλοι τις εγκατέλειψαν.

Ο Μπιλ εξακολουθεί να δουλεύει σαν το σκυλί και να αναρωτιέται αν η ζωή του θα συνεχίσει σε αυτό το αγωνιώδες μοτίβο της επιβίωσης και των αποκρύψεων. Όταν μια νέα μπτέρα τού προσφέρει τη βοήθειά της για να ξεπαγώσει με ζεστό νερό μια κλειδαριά και τον καλεί στο σπίτι της για ένα τσάι ενώ ο λευκός της ώμος ξεπροβάλλει από τη νυχτική, ο Μπιλ βιώνει την πιθανότητα να ζούσε μαζί της, σε αυτό το σπίτι, με τα δικά της όμορφα παιδιά. Ωστόσο η φαντασίωση έρχεται και πάει όπως τόσες και τόσες εναλλακτικές στροφές που μπορεί να πάρει ο βίος. Ο δίκος του βίος θα πάρει την αποφασιστική στροφή όταν συμβαίνουν μια σειρά περιστατικών υπό τη μορφή της έκλαμψης. Παρά τη δυσφορία που αισθάνεται από την υποκρισία της χριστουγεννιάτικης Θείας Λειτουργίας, βρίσκει έμπνευση από την εικονογράφηση των στάσεων του Ιησού στην οδό του μαρτυρίου.

Όταν αργότερα επισκέπτεται το σπίτι της χήρας που τον μεγάλωσε, μαθαίνει ότι ο προστάτης του ο Νεντ βρίσκεται στα τελευταία του στο γηροκομείο. Επρόκειτο για τον καλόγνωμο επιστάτη της φάρμας που τον στήριξε στα δύσκολα παιδικά του χρόνια και τον έπεισε ότι ο άγνωστος πατέρας του ήταν σίγουρα ένας ευγενής κύριος από την Αγγλία από τους τόσους που φιλοξενούνταν εδώ τα παλιά χρόνια, ενώ σε μια ξαφνική έκλαμψη ο Μπιλ σκέφτεται πως ίσως ο ίδιος ο Νεντ να ήταν ο πατέρας του, μια και του μοιάζει, καταπώς φαίνεται. Η καλοσύνη του Νεντ δρα σαν αναδρομική αποκάλυψη. Ωστόσο η αλλαγή πορείας θα έρθει από την ανακάλυψη στην καρβουναποθήκη της μονής μιας κλειδαμπαρωμένης ξυπόλητης κοπέλας, που την ιστορία της η ηγουμένη συγκαλύπτει με έναν συνδυασμό έμμεσης δωροδοκίας και συγκαλυμμένων απειλών. Ο Μπιλ έχει πάρει την απόφασή του, που δεν θα σας αποκαλύψω. Ξέρει ότι πρέπει να ρισκάρει, αλλιώς η ζωή από δω και πέρα δεν θα 'χει νόημα.

Παρά τη θρησκευτική σωτηριολογία που αναπέμπει ενίοτε το βιβλίο, και παρά την προσωπική μου δυσπιστία για τη λαίλαπα καταγγελιών και τον νεόκοπο φασισμό της πολιτικής ορθότητας, το σύντομο αυτό έργο σε κερδίζει με την οικονομία και την πειστικότητά του. Η Κίγκαν δεν μας λέει τίποτα περιττό, η κάθε λέξη είναι στη θέση της, τα μικρά πράγματα αναδίδουν τη δύναμή τους και ωστόσο η έννοια της ηθικής ευθύνης αναδίδεται πεντακάθαρα – όχι ως υποκριτική καταγγελιολογία και ανθρωποφαγία. Βοηθά σε αυτό και η θεμελίωση σε γερά πραγματολογικά θεμέλια.

Να σημειωθεί ως υστερόγραφο ότι τα λεγόμενα «πλυντήρια της Μαγδαληνής» έπαψαν να λειτουργούν ύστερα από πολύκροτες καταγγελίες κατά τη δεκαετία του '80. Ωστόσο, εδώ έχουμε κάτι πρόσθετο: την καθαρτήρια λειτουργία της καλής (και καλομεταφρασμένης) λογοτεχνικής αναπαράστασης.

ΕΩΝ

κακομεταχείριση
νού Μπούκερ

το πρώτο χιόνι, τις αντανάκλασεις των φώτων πάνω από τους λόφους, τον στολισμό των δέντρων και τις όμορφες στιγμές ποικίλων ευκατάστατων οικογενειών όπου πάει για παράδοση. Παρακολουθεί από ψηλά (από όπου τα μικρά πράγματα μοιάζουν πιο όμορφα) το μαύρο ποτάμι που δέχτηκε κάποτε την κατάρα ενός μοναστικού τάγματος να καταπίνει κάθε χρόνο τρεις ανθρώπους, όταν οι άνθρωποι του Θεού εκδιώχθηκαν από το εκεί αβείο, καθώς διαπιστώθηκε ότι εκμεταλλεύονταν τους πάντες εισπράττοντας διόδια για τη διέλευση της γέφυρας. Τον έχει πρωτίστως σοκάρει μια θαρραλέα κοπέλα που άφησε το σφουγγαρόπανο, ικετεύοντάς τον να την πάρει και να την αφήσει κάτω στο